Ч. 189 Середа 25 серпня (6 вересня) 1899. Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Росийскі зелїзниці в Азиї. — З полудневої Африки. — Процес Драйфуса.)

Вчера приймав Цїсар на авдиенциї насамперед угорского президента мінїстрів Селя, по нім мінїстра справ заграничних ґр. Ґолуховского, а по полудни австрийского президента мінїстрів ґр. Туна. Вечером конферував Сель з ґр. Ґолуховским. Як доносять з Відня, то угорский президент мінїстрів покликаний і на нинї рано на авдиенцию до Цїсаря. — Предсїдатель молодоческого клюбу, др. Енґель, заявив в розмові з одним дневникарем, що покликанем бар. Хлюмецкого до Ішлю не повиннї Чехи тревожити ся, бо імовірно не мало оно иншої цїли, як намовити більшу посїлість до участи в виборі делеґаций. — Нарадам Цїсаря з мінїстрами приписують велике значінє і загально думають, що правительство рішило ся покінчити справу неясного дотеперішного положеня.

Росия заанґажувала ся так сильно в далекім Сибірі з будовами зелїзниці, що тимчасом на полудни, в Малій Азиї, Нїмцї завели сильну конкуренцию з росийским впливом. Нїмецкий банк разом з отоманьским банком одержали від султана концесию на будову зелїзниць в Малій Азиї. Одна з тих зелїзниць має вести аж до Баґдаду коло перскої границї. Позаяк з обовязаня Персиї супротив Росиї, після яких Росия має першеньство при узисканю концесиї на будову зелїзних доріг, кінчать ся вже за чотири роки, то заходить обава, що тодї Нїмцї зможуть продовжити своє зелїзниче підприємство і на перску територию. Росийска полїтика іде до того, аби оперти ся о океан на всходї і полудни. Перше вже осягнула, а через те може втратити друге. Тому росийскі полїтики накликують правительство, аби свою увагу звернуло на подїї, які відбувають ся в Малій Азиї.

Відношенє Анґлії до полудново-африканьских держав заострює ся. Трансваль, кажуть Анґлїйцї, не доповнював через 14 лїт своїх з'обовязань супротив Анґлії, а тепер виступив в додатку з жаданем, аби она звільнила его від „підданчої зависимости". То уважають Анґлїйцї чистою неможливостию і загальна їх опінїя виступає остро против ґубернатора Трансвалю Кріґера. Єго упір погіршить лише справу, бо Анґлїя не бажає нїчого більше, як війни, а єї фльота в кількох днях зможе здавити недостаточні воєнні сили Кріґера.

Вчерашна розправа в процесї Драйфуса прибрала несподіваний оборот, а то головно з причини зізнань одного обтяжаючого Драйфуса сьвідка і нових фальшивих зізнань ґенералів. Покликаний президентом сьвідок Чернуский заявив насамперед, що не уміє на стілько по француски, аби добре висловити ся. Відчитано его довгий лист до президента трибуналу. Відтак оповідав Чернуский, що у одного чужого дипльомата бачив спис шпіґунів, яких мають чужі держави у Франциї. На тім списї було також назвище Драйфуса. Один француский офіцир сказав раз сьвідкови, що у Франциї всьо можна зробити, коли лиш добре платить ся і послугує ся жидами. За кілька днів той офіцир виїхав нагле з Франциї, а небавом арештовано Драйфуса. Чернуский каже, що то всьо оповів одному з офіцирів в мінїстерстві війни, котрий списав з ним протокол. Сьвідок зажадав відчитаня того протоколу. Коли оборонцї жадали, аби Чернуский подав назвище згаданого дипльомати, відповів, що може то зробити лиш на тайнім засїданю. — Відтак забрав голос Лябորі і запротестував против того, аби президент покликував до процесу чижинцїв. З тої причини зажадають і оборонцї, аби в дорозї дипльоматичній сконстатувати, які документи і хто видав заграничним державам. По переслуханю ще кількох сьвідків, з зізнань котрих вийшло на яву, що ґен. Ґонс і Роже зізнавали дещо неправдиво, зарядив президент нараду трибуналу в справі внесеня оборонцїв домагаючого ся тайного засїданя. Трибунал ухвалив що нинї відбуде ся тайне засїданє, на котрім переслухають ще раз Чернуского і переглянуть тайні документи.

Новинки.

Львів дня 5-го вересня 1899.

— **Станїславівский епіскоп** Преосьв. Шептицкий купив в Станїславові — як доносять польскі ґазети — за 10.000 зр. реальність при ул. Липовій від п. Лїсковацкого. Ґрунт той есть об межу з рускою капітулою і там має стапути семинария духовна і каплиця, котру Преосьв. епіскоп хоче поставити власним коштом.

2)

Зломана гордість.

(З хорватского — І. В. А.)

(Дальше).

III.

Кілька днів пізнїйше сказала Анока до одної з своїх приятельок:

— Я знала, що всьо стане ся після моєї волї. Алеж бо й не найде такої дївки як я, хочби шукав в девятьох селах!

Відтак добула із за пазухи веркальце і почала закручувати собі волосє.

На нещастє, коли увійшла в дім Дзенадича, не перестала бути так само примховатою, як була у вітця.

Всьо лїпше знає від инших, всьо мусить бути так, як їй подобає ся, не хоче робити того, що їй прикаже ся. Говорить:

— Я не робила того у вітця! — або:

— Ще того не стало, аби я розчиняла хлїб на цїле султаньске військо! Для мене і для Арсена досить і одного бохонця хлїба.

Жінки не сьміють їй нїчого сказати. Декотра може й пожалує ся перед мужем, але Радойцї або дїдуневи хто посьмів би лиш натякнути? Довго зносили і укривали свою недолю. Робили за неї і підлягали єї волї. В єї поведеню було щось приказуючого, тиранського, так, що не можна було не послухати єї. Може то єї краса була причиною, що так верховодила над жінками. Єї братові судили єї в своїм кружку, однако боронили перед старшими або чужими, і Бог знає, як довго терпіли би без нарїканя, коли Анока, що ще не була між ними і шістьох місяців, не почала чим раз більше дурїти. Аж встидно згадувати о деяких єї примхах. Наприклад о тім, що сказала, коли кликали єї садити капусту, або коли котра з жінок просила, аби єї припильнувала дитину. Вкінци почала домагати ся, аби єї лїпше і инакше одягали. Бідолаха Арсен каже їй, що дїдуньо з Радойкою купують одежу для всїх, що він не сьміє навіть натякнути дїдуневи о тім, аби для неї купив новий, вишиваний корсет; она відповідає, що віддала ся не за дїдуня і що попросить вітця, аби єї купив то, чого конче потребує, бо єї чоловік лахолатник, що навіть голки не сьміє взяти, не спитавши о дозвіл того старого.

Всьо то діймало Арсена незвичайно. Коби лиш не дивила ся на него тими своїми очима, то він дав би собі з нею раду. Часами заложить вже руку за пояс, затисне в зубах цибух і вхопить за палицю, але коли она гляне на него підвівши голову, Арсен стає такий лаґідний і покірний, немов би стояв перед самим владикою. В той спосіб дурїла Анока чим раз гірше і гірше, а всьо старала ся робити на перекір.

Наприклад впустила пси до кухнї, а они повиїдали мясо з горшків. Не заткала чопа в бочцї. Спалила хлїб так, що прийшло ся дати повну печ хлїба безрогам. В буднї дни убирала ся сьвяточно. Нїколи не зверне найменшої уваги на то, що дїє ся з дїтьми, з єї причини упав хлопець Йованки до долу з вапном. Нїкого не пощадить: понадавала всїм глумливі призвища. Радойку призвала „ожогом", а дїдуня „сухотою". Кождого дня щось зробить, а на всї замітки відповідає погрозою, що верне до вітця.

Навкучило ся то жінкам страшно; ось коли одного разу Анока мала з черги ладити обід, а заміст того пішла собі на торг, зібрали ся всї на тайну раду.

— Не знаю — казала одна — чим ми согрішили перед Богом, що мусимо то всьо терпіти?

— Анї я!

— Алеж ради Бога таж то гріх і нещастє.

— Хиба один Господь може нам ту помогти.

— Нї так довше не може бути.

— От пожалуймо ся перед Радойкою, а она скаже дїдуневи.

— Ну, то скажи ти Селено....

— Чому я?

— Таж тобі сказала, що ти у неї украла хустку.

— А тобі не сказала, що твій чоловік дикий піп?

— Сказала і Маруси, що єї взяли з жебрацкої хати.

— А Вилинцї, що породила байструка.

Певне і сим разом жінки не сьміли би пожалувати ся, колиб Радойка не бачила і не чула того всього і коби сам Арсен на другий день, коли Анока порізала на кусники свій новіский корсет, не пішов сам пожалувати ся перед дїдунем.

— **Віче нас хорих** відбуде ся в сали ратушевій у Львові в днях 8, 9 і евентуально 10-го вересня з слїдуючим розкладом занять: Дня 7-го с. м. о годинї $7^1/_2$ вечером довірочкий розговір делеґатів в цїли взаїмного близшого пізнаня в льокали каси хорих у Львові при ул. Лїндого ч. 10. — Дня 8 с. м. о годинї 9-ій рано початок нарад в сали ратушевій. Вечером о годинї 7-ій спільна складкова вечеря. Дня 9-го а в потребі і 10-го с. м. дальший хід і закінчене нарад. При тій нагоді відбуде ся дня 9-го о годинї 7-ій вечером довірочна нарада урядників кас хорих: 1) над правним становиском урядників кас хорих і 2) над становиском, яке они повинні заняти що-до проекту закона о емеритурі урядників приватних. Комісия вічева вибрала з-поміж себе комісию господарску, котра заключила умову з властителем готелю що-до дешевого поміщеня делеґатів. У всїх справах належить віднести ся письменно до „комісиї з'їзду кас хорих, Львів ул. Лїндого ч. 10". Комісия з'їздова просить всї каси і інституциї, котрі ще не надіслали зголошень, щоби се зробили як найскорше, аби їх відпоручникам можна переслати карти леґітимацийні, без котрих вступ на салю буде зборонений; крім того просить ще о надіслане справоздань, особливо-ж виказу залеглостий. Порядок дневний буде слїдуючий: 1) Вступна бесїда привітна предсїдателя комісиї з'їзду. 2) Вибір президиї з'їзду. 3. Десятилїте кас хорих: а) „Образ загальний і каси повітові" референт п. Безен; б) „Каси зареєстровані" реф. п. Табачковский; в) Каси корпорацийні" реф. п. Міллер. 4) „Хиби в законї о касах хорих" реф. п. Нахер. 5) „Орґанїзация, адмінїстрация і відносини кас хорих до властий" референти пп. Лїберман і дир. Гудец. 6) „Лїчене в касах хорих" др. Штембарт. 7) „Заложене санаториї для сухотників" референти пп. Кольбушовский і Мерта. 8) Внесеня і резолюциї.

— **Реставрация рускої катедри в Станиславові** скоро поступає і за два місяцї надїятись, буде готова. Тепер ідуть роботи малярскі і золоченя. Малярску роботу провадить артист Макаревич. — Також поступає скоро будова рускої бурси. Вже доходить до даху. А буде се будинок о двох поверхах, з шістьма мешканями, а кожде буде складати ся з чотирох просторих комнат.

— **Люстратор читалень „Просьвіти"** і вандрівний учитель господарства п. В. Король виїздить сего тиждня в повіт каменецкий. П. Король загостить до кождої читальнї „Просьвіти", котрих всїх разом есть в тім повітї 23, і також до тих місцевостий, де би хотїли засновати читальнї „Просьвіти" і в сїй цїли запросити п. Короля до себе на пораду. Кромі поучаючих викладів, буде він давати всякі поради з господарства, яких кому лише треба. Про день приїзду повідомить п. Король кожду читальню карткою кореспонденцийною, але не скорше, лиш день-два наперед, бо така об'їздка як також на їзду фірою, не дасть ся скорше означити. Тому Хв. читальнї каменецкого повіта най завчасу заінтересують громадян тим приїздом, щоби они по одержаню повідомленя сходили ся на науку як найчисленнїйше і користали безплатно з порад того практичного учителя господарства.

— **З Миколаєва над Днїстром** пишуть до „Дїла": Нинї (1-го с. м.) приключив ся у нас страшний випадок. Гончаря Сеника, копаючого глину, присипав обрив. Сконстернованї сим напрасним випадком товариші почали вправдї кликати о поміч, але самі через якийсь час були безчинні. Доперва п. Стефан Івасик слухач IV. року богословія, случайно переходячи мимо, сейчас, коли довідав ся про випадок, кинув ся енерґічно в поміч нещасливому. Примір подїлав. Взяли ся до відкопуваня і незабаром добуто жертву. По удїленю першої помочи бравим богословом Сеник прийшов до себе і є надїя удержаня его при житю. Зворушаюча була сцена, коли жінка та дїти нещасного крізь сльози дякували п. Івасикови.

— **Може бути примір для неодних людий.** З Дрогобича доносять: Трогаючий вид представив ся всїм, що помагали гасити огонь на Загородах лїшняньских. Ще підчас огню спостережено, як з одної із горіючих хат вибігла сучка, що там мала свої щенята і винесла одно щеня в писку на поле. Виділи єї три рази, як она так виносила свої молоденькі, а коли вже не показувала ся, то люди гадали, що она вже виратувала всї свої молода та сидить коло них, і нїхто вже бiльше і не погадав о суцї. Тимчасом коли розкинено згарища, знайдено бідну сучку спалену на вуголь а в зубах держала ще одно щеня. Аж серце рвало ся па сей вид. Бідна сучка, ратуючи свої дїти, сама смерти пожила.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і виховане.

Ради господарскі.

— Ґрунт і его клясифікация (II). Ужиточність ґрунту зависить дальше від его природного і економічного положеня. Ґрунт має більшу або меншу вартість після того, чи він лежить н. пр. до полудня, чи до півночи, чи він в горах, чи на подгірю, чи на долах; чи в теплїйшій, чи студенїйшій сторонї, чи в сусїдстві лїса, чи в місци, де вовсїм лїсів нема, і т. п. До одного господаря може належати кілька ґрунтів, а кождий з них може мати иншу вартість. Але хоч би два ґрунти мали й однакове природне положене, то все-таки той з них буде мати для господаря більшу вартість, котрий положений близше его хати і обійстя. Длятого то городи при хатї, хоч би й не були лїпші як поле, мають більшу вартість. Кілька або й кільканайцять ґрунтів разом творять маєтність. І цїла маєтність так само як поодинокий ґрунт може мати крім природної вартости ще й вартість економічну, після того, чи та маєтність есть положена на селї, чи в містї, або під містом, чи близько зелїзницї або великої ріки, і т. д. Наконець зависить ужиточність ґрунту від его якости (доброти). Якість ґрунту (який есть ґрунт, чи добрий, чи злий, чи середний), зависить від того, з чого утворила ся земля (почва) на нїм; з чого почва складає ся, як она есть змішана, як уложена, чи добре втягає в себе вохкість, як та почва есть за груба, взглядно глубока, як она оброблена, чи має в собі богато поживних творив (чи і як погноєна), чи і о скілько она чиста від бурянів і т. д. Кождий господар і той, хто хоче брати ся до господарства, повинен уміти оцїнити вартість свого ґрунту, отаксувати ґрунт або бонїтувати (означити доброту). Щоби же можна означити вартість ґрунтів і порівнати всїлякі роди ґрунтів з собою, дїлить ся їх після їх доброти на всїлякі кляси (клясифікує ся) і то головно трояким способом: 1) Після першого способу уважає ся на то, яка есть на ґрунтї природна мішанина землї, які єї фізикальні свойства (чи земля легка, чи тяжка і т. п.), без взгляду на то, як она дасть ся ужити і який дасть пожиток — фізикальна клясифікация; — 2) другим способом клясифікує ся ґрунти після того, які ростини можна па них управляти і який они дають пожиток — економічна клясифікация; — звичайно клясифікує ся орні ґрунти (рілю) після першого і другого способу — фізикально-економічна клясифікация. Після сего третого способу дїлимо орні ґрунти (рілю) на десять кляс: І кляса: пшенична земля 1-ої кляси; — II кляса: ячмінна земля 1-ої кляси; — III кляса: пшенична земля 2-о-

---

Арсен був спокійний чоловік; від дитиньства привик до послуху. Навіть дрот не умів продати, доки не скаже ся ему, кілько має за них ждати і за кілько їх дати.

Коли Арсен увійшов, дїдуньо сидїв сам один в своїй компатї. Позаяк не умів би робити нїчого иншого то лускав горох.

Арсен здоймив шапку і приступив, аби его поцїлувати в руку.

Дїдуньо насупив ся. Не підводить голови, не подає ему руки, лиш воркнув сухо:

— Як ся маєш.

— Дїдуню, прошу вас... я...

Дїдуньо поглянув на него понуро.

— Я — говорив дальше Арсен — саме... прошу вас, не гнївайте ся.

Дїд підніс цїлком голову, гнївно відіпхнув від себе кошичок з горохом і процїдив крізь беззубі уста:

— Знаю о всїм! Який з тебе чоловік!? Ти не міг дати собі ради з тою... з тою.

Замовк на хвилю.

— З тою... одною... Чи хочеш менї цїлу хату розігнати?

Арсен здурнїв і скаменїв, коли почув, що дїдуньо знає о всїм. Відозвав ся зміненим голосом:

— Прошу вас, дїдуню, не знаю, що маю дїяти. Простіть менї!

Хотїв его поцїлувати в руку, але дїдуньо скоро взяв єї до себе.

— Іди — сказав — не валяй менї руки! Чи ти мужчина?

Арсен відвернув лице до стїни і закрив очи рукавом.

— Робіть — сказав — зі мною і з нею, що хочете. Мене убийте а єї виженїть, лиш не відпихайте мене від себе прошу вас.

Борода дїдуня трохи задрожала.

Хотїв укрити зворушене. Встав поважно, підніс голову в гору і трохи перехилив ся на бік.

— Видиш, синку, ти сам вибрав єї. Чи я тобі казав: жени ся або нї?

— Нї, ви того не говорили, хорони Боже! Я сам всьому винен.

Дїдуневи знов затремтїла борода, однако все ще силував ся задержати повагу.

— Тепер я мушу направляти, що ти попсував.

— Ви з Божою помочию...

— Ну, а колиб я не знав як?

Як би тут була Радойка, побачила би, як коло укритих між зморщками уст дїдуня появив ся хитро-дитячий усьміх.

— Як вас Господь навчить — каже Арсен.

— Але.... ти.... єї.... тоє.... чи она тобі вже цїлком обридла?

Арсен змішав ся. Хотїв мовчанем поминути то питане, але дїдуньо не спускає з него ока.

— Она пуста....

— Знаю, знаю! Але питаю: чи вже тобі цїлком обридла?

Арсен знов мовчить. Хотїв уникнути відповіди, але дїдуньо уперто дивить ся ему в очи і мовчить:

— Може — каже Арсен. — Бурмаз надто єї розпестив; атже знаєте, що була одиначкою.

Дїдуневи не стало терпцю.

— Чи ти чуєш, о що я питаю? Питаю тебе: скажи менї, чи любиш Аноку? То менї скажи.

Арсен опустив голову, закрив лице руками, почав здвигати плечима, а вкінци сказав загикаючись:

— Не.... знаю.

— Ти повинен знати, бо після того буду єї судити. Памятай, щоби ти не жалував і не говорив відтак сего або того.

— Нї, не буду!

— То добре. Тепер іди собі. Мушу надумати ся.

Хто знав дїдуня, той від разу порозумів би, що він вже дуже добре знав, як собі почати і що був цїлком вдоволений з свого пляну.

IV.

Сего вечера, коли сїдали до вечері, всї займили місця по старшинї, як звичайно. Крім Радойки не було з жінок нї одної. Они їли окремо. Лише по дві або по три з черги услугували мужчинам. Отже прийшла черга на Аноку.

Коли дві инші вносять і виносять страви і подають напиток, она оперла ся плечима о двері і потирає собі ніс.

Дїдуньо не дивить ся на неї. Всї мовчать. Лиш серце Радойки сильно бє. Анока нїчого не вдогадує ся.

По вечери почали всї хрестити ся і ждуть лиш на дїдуня, аби встати.

Дїдуньо відсунув лежачий перед ним кусник хлїба, ложку і вилки, а ніж сховав у похву. Опер ся на ліктях, дивить ся по всїх, вкінци задержав погляд на Аноцї.

Щось єї ткнуло, спустила руки. Випрямила ся і хотїла вийти з комнати.

— Зажди-но, дочко! — крикнув дїд незвичайно сильним голосом.

Всї затремтїли.

кляси; — IV кляса: ячмінна земля 2-ої кляси; — V кляса: житна земля 1-ої кляси; — VI кляса: пшенична земля 3-ої кляси; VII кляса: житна земля 2-ої кляси; — VIII кляса: вівсянна земля 1-ої кляси; — IX кляса: вівсянна земля 2-ої кляси і житна земля 3-ої кляси; — X кляса: житна земля 3-ої кляси, а вівсянна земля 2-ої і 3-ої кляси. Кожду з тих кляс орних ґрунтів називаємо після головного рода збіжа, яке на них можна сіяти. О кождій з тих кляс поговоримо ще окремо.

— Чи можна перій зужиткувати? Перій або перійка, як звістно, занечищує дуже поле і треба добре наробити ся, щоби поле з перію очистити. Єсть то рід пшениці, котра пускає на метер довге корінє і повзе та розлазить ся по цілім поли. Як би то була правдива пшениця, то очевидно була би з неї велика благодать, бо не треба би єї сіяти, лиш хиба гноїти поле і що року збирати пожиток, а так перійка, то лиш шкоду робить на поли. На сіножатах не єсть она шкідлива, бо дає не злу пашу, але поле треба з неї добре очищувати. А щож зробити з зібраним перієм? У нас звичайно палять перій. То ще найпростійший і найлекший спосіб, щоби перій знищити. Але чи єсть з него який хосен? А в господарстві не повинно нічо марнувати ся, все треба з'ужиткувати. Спалений перій дає лиш попіл а богато поживних частий іде з димом. Ліпше можна перій з'ужиткувати слідуючими способами: 1) Перій можна стелити під худобу і тим способом заощадити солому. Лиш не треба гній з перію мішати з иншим обірником а складати на купу і робити компост, котрий можна дуже добре ужити до навоженя сіножати. — 2) Купами перію можна дуже добре гатити воду, направляти греблі і береги, котрі вода повиривала. В повириваних місцях вбиває ся вербові коли так, щоби они горою були нахилені до поля не до води а місце межи тими колами і вирваним берегом затикає ся перієм, котрий зверха присипає ся землею. Незадовго зачнуть рости і коли і перій та утворить ся в прірванім місци зелена мурава. — 3) Щоби перій можна як найскорше ужити на гній, посипає ся его верствами негашеним вапном, котре в як найкоротшім часі спалить перій витягнувши з него всю вохкість.

— Що робити на гнитє бараболь. Дощі в серпни викликали в цілім краю обаву, що бараболя буде гнити, а в декотрих сторін навіть вже й надходять вісти, що гниє. Коли бараболя зачне гнити, тогди звичайно вже за пізно радити щось на гнитє; господар мусить длятого вже наперед, заким ще садить бараболю, ба вже тогди, коли нову викопує, памятати на то, щоби не допустити до гнитя. Причиною гнитя суть деякі дрібнесенькі грибки, котрі крізь листє і била або таки просто з землї дістають ся аж до бульби і там викликують гнитє. Отже скоро при копаню бараболь знаходять ся надгнилі, треба їх пильно визбирувати і складати на окрему купу; не треба садити бараболь за часто на тім самім поли; треба добирати такі роди бараболь, котрі ставлять опір гнитю і т. д. Коли же бараболї зачнуть вже гнити, добре єсть кропити їх т. зв. Бордоскою мішаниною, котру робить ся в той спосіб, що насамперед розпускає ся т. зв. синїй камінь (вітриоль міди) у воді а відтак гасить ся вапно і воду з вапна мішає ся з тамтою водою, що в ній синїй камінь. До скроплюваня придумано тепер навіть окремі коновочки і сикавки.

— Сїно з бараболячої натини способом Шірмера можна робити в той спосіб, що стинає ся натину з гори на долоню завздовшки і складає ся єї верствами в копичку, при чім кожду копичку треба добре потолочити. Коли так добре утолочений стіжок завершить ся, вкриває ся его цїлий соломою. Так нехай постоїть копичка яких три днї, аж добре загріє ся. Опісля треба єї розкинути і при красній погоді добре висушити. Коли же би була погода, то треба сушити на росохах. Добре зроблене сїно з бараболяної натини буде брунатне, і зьвірята домашні їдять его охотно, підчас коли зелена натина викликує у них бігунку.

Всячина господарска.

— Що робити на оси? Під конець літа і з початком осени оси дуже докучають і не можна від них обігнати ся, особливо в домах близько садів, або там, де знаходить ся розложена садовина. Щоби позбути ся ос, треба насамперед вишукати їх гнїзда, котрі бувають часто на деревах на галузю, під стріхою, на подах під дахом або в норах кертиць та миший. Свобідно звисаючі гнїзда, де то можна, палить ся вечером, коли в нїм суть оси. Коли гнїзда знаходять ся в мурах або дуплах, треба їх підкурювати сіркою, розуміє ся також вечером, а де можна, заливає ся їх нафтою або ще лїпше мішаниною терпентини з водою.

— Занечищені зеркала можна дуже добре очистити мішаниною 15 ґрамів паленої маґнезиї, на котру наливає ся 15 ґрамів чистої бензини. Ту мішанину держить ся в добре закоркованій фляшцї. До чищеня наливає ся трохи тої мішанини на клаптик вати.

— Неперемакаюча шкіра. Розпустити 10 ґрамів кавчуку в 100 ґрамах льняного олію, додати 25 ґрамів соснової живиці і заварити мішанину. Коли помастити нею шкіру, то шкіра не буде перемакати, а мимо того буде мягка.

Лїтература господарска.

— Encyklopedya Rolnicza wydawana staraniem Muzeum przemysłu i rolnictwa w Warszawie. — Сего дїла обчисленого на великі розміри вийшли вже 85 і 86 зошити (часть 9 тому); вісїм томів вийшло вже до кінця минувшого року. Ся енцикльопедия обнимає всї науки господарства рільного, а декотрі артикули в нїм суть так обширно оброблені, що самі про себе можуть творити окрему книжку т. н. пр. артикули о хоробах зьвірят, о машинах, плугах і богато иньших. Кождий зошит сего дїла коштує 60 копійок, а поодинокі томи неоправлені 6 рублів, два перші томи по 7 руб. 20 коп., а пересилка 1 руб. Головний склад в книгарни Gebetner-a і Wolff-a у Варшаві. Краківске передмістє ч. 15, але можна пренумерувати і в наших книгарнях.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— **Цїна рогатої худоби** на віденьскім торзї. На торг дня 4 с. м. пригнано рогатої худоби призначеної на заріз 5988 штук, між тим з Галичини і Буковини 324 штук. Цїна без зміни. — Волів з Галичини і Буковини продано 64 штук по 25 до 30 зр., 132 штук по 31 до 34 зр., 114 штук по 35 до 37 зр., 17 штук по 38 до 39 зр.; бугаї без ріжниці походженя плачено по 26 до 32 зр.; корови підтучені по 25 до 31 зр.; худу худобу по 17 до 25 зр. — все числячи за метричний сотнар живої ваги.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Берлин 5 вересня. Мінїстер внутрішних справ Реке і мінїстер просьвіти Боссе уступили. На їх місце іменовані мінїстром внутрішних справ бар. Райнбабен, а мінїстром просьвіти старший президент Вестфалії Штудт.

Копенгаґа 5 вересня. Прибула тут царска пара.

Париж 5 вересня. Вчера пополудни мав нараду кабінет під проводом президента републики Любета. Президент Любе підписав декрет, силою котрого сенат узнає ся найвижшим державним трибуналом і скликує ся его на день 18 вересня.

Париж 5 вересня. З огляду на близький конець процесу Драйфуса видав мінїстер війни Ґалліфе приказ, силою котрого всї войскові сьвідки мають зараз по окінченю розправи виїхати з Рен і вернути на свої становища.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

Тим самим голосом говорив дїд дальше:

— Ти, дочко.... з тобою, чую.... здаєть ся, що тобі тут зле в моїй хатї і з моїми людьми?

Хто бачив, аби жінка щось відповідала? І Анока мовчить, але рукою притиснула груди, що аж вігтї вбили ся в тїло.

Дїдуньо знов тим самим голосом і з спокійним лицем говорить дальше:

— Не стерплю того доки жию! Не позволю, аби моя хата стала ся для котрої небудь з моїх дїтий вязницею. Чую, що ті жінки — і показав бородою на кухню — кривдять тебе і переслїдують. Але я тут господар!

Анока побачила щось злобного на поморщенім лици дїда і побіч погорди перший раз чує страх.

— Шукають з тобою зачіпки. Всї хотїли би, аби ти за них журила ся всїм і робила на них. Немов би ти вийшла із жебрацкої хати.

Ставав поволи такий ласкавий і лагідний, що Аноці починало волосє їжити ся на голові.

— Але я того не стерплю. Я старий і слабий і тяжко менї давати собі раду з такими людьми. І не хочу вже того.

Его лице набрало строгости, а уста почали дрожати. Став страшно і глухо кричати:

— Всїм вам, слухай і ти Радойко і ти і ви всї инші, всїм вам і вашим жінкам приказую, аби ви у всїм слухали ось тої — і показав рукою на дрожачу як тростина Аноку — і хочу, аби менї нїчого дома не робила. Нехай не валяє паньских рук. Нехай навіть нїколи не наточить вина! І нехай того Бог побє, хто би єї в чім не послухав, або найменшою дрібницею єї скривдив.

Зірвав ся з лавки. Бідний старець! Поважний, а однако сьмішний і нужденний. Виходячи з комнати тряс ся як дреглї.

Всї перехрестили ся. Повставали від стола. Всї оминали Аноку мовчки і осторожно, немов лякали ся діткнути єї.

Страшний диявол заволодів Анокою. Як шалена вбігла до кухнї між жінки.

— Чи ви чули? — крикнула.

Жінки мали не чути!

— Хочу, аби менї постелено під липою. Хочу мати перину дїдуня, подушку Радойки і велю тобі Петро, котрої чоловік сидить у вязници, щобись взяла патика і позганяла кури з липи та цїлу ніч стояла надімною. А хто не послухає, „того Бог побє!“ Ну, чи чули?

Боже, як то чоловік може стати гіршим від зьвірини.

Арсен побіг за хату, всунув голову між снопи і прижмурив очи. Але дармо хотїв заснути.

Сон не верета, не натягнеш его, коли хочеш на голову.

Анощі постелили під липою. Так, але не так то легко заспати як гадала. Чого нїколи не було, то лучилось їй тепер; почула себе одинокою. Немов без даху над головою, або на кони без узди, або на лодцї, котрою колише вітер, а керманича нема.

Єї власне серце кидало ся як шалене, а не було нїкого, хтоби єї втихомирив. Здавалось їй, що сьвіт перевернув ся, а она стоїть на голові. Однако лиха вдача не хоче уступити.

— Чого дрімаєш, дармоїде — крикнула до Петри — коли я приказую? Хочеш аби тебе Бог побив?

(Конець буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).